Народни умотворения изъ Родопитѣ.[1])

I. Народни обичаи изъ Гюмюрджинско и Ференско.

Великитѣ пости въ българскитѣ села изъ Гюмюрджинско и Ференско се посрѣщатъ и изминаватъ съ особено веселие и народни обичаи, типични съ тия въ вѫтрѣшностьта на Родопитѣ. Въ селото Дуванъ-хисаръ и околностьта му въ понедѣлникъ слѣдъ месната недѣля правятъ единъ видъ карнавалъ. Момчета възрастни се обличатъ въ парцаливи дрѣхи, прѣдрѣшаватъ се тъй, че да не се познаватъ, окачватъ на себе си звънци и до обѣдъ ходятъ изъ селото и правятъ разни смѣхории. До обѣдъ ловятъ кучетата, връзватъ имъ тенекии за опашкитѣ и ги пущатъ изъ улицитѣ. Слѣдъ обѣдъ отиватъ на хорото, дѣто обикновено цѣлото село е излѣзло. Тамъ тѣ сѫ сѫщински господари: разпореждатъ всичко, заповѣдватъ на всѣка мома и момъкъ да играятъ, или не, зематъ подаръци и правятъ разни смѣхове и шеги.

Вечерьта съ събрания бакшишъ си правятъ угощение. Облѣченитѣ по тоя начинъ момци ги казватъ *калугери*, между които единъ или повече се обличатъ и въ женски дрехи. Ролитѣ си тѣ разпрѣдѣлятъ. Тъй напр. единъ отъ калугеритѣ се казва *стрѣлник*, който носи *пада̀ло* — старъ дървенъ лѫкъ — и съ него хвърля стрѣли къмъ кучета и други животни, каквито срѣщне. Другъ се казва *мета̀льник* и др. т.

Прѣзъ сирния петъкъ дѣцата правятъ дървени стрѣли и ги даватъ на роднинитѣ си и съсѣдитѣ си на всѣки членъ въ сѣмейството по една. На сирната недѣля всѣки стопанинъ на кѫща ще хвърли съ падало по една запалена стрѣла, като я нарича за всѣки членъ отъ сѣмейството си. При хвърлянето казва: *Ора-та за здра̀вье на* . . . (името, комуто е наречена).

Вечерьта се събиратъ по нѣколко сѣмейства и заговѣватъ заедно и се веселятъ до късно прѣзъ нощьта,

[1]) Отъ II-та кн. на „Родопски напрѣдъкъ" ще започне обнародването „Материяли за вѣществената култура въ Родопитѣ", придружени съ фотографски снимки. *Б. Редакцията.*

придружено и съ гърмежи на пушки. Прѣди заговѣване *се* прощаватъ съ цѣлуване въ ржка всѣки помладъ на по-стария било мжжъ или жена.

Първитѣ три дена отъ поститѣ говѣятъ *трѝмера*. Понеже дѣцата не могатъ да изтърпятъ безъ хлѣбъ, то имъ пекатъ пити, които наричатъ *слѣпѐк*. Подаватъ имъ ги на три пжти и ги каратъ да мижатъ съ очитѣ си. Това се прави, за да мижатъ и змиитѣ, които сж много изобилни по тѣзи мѣста.

Слушано отъ Петко войвода, 1905 год.

II. Помашки пѣсни отъ Чепино.

(Бабешкитѣ колиби).

Записалъ *Димитръ Пъневъ.*

1.

Юрумъ (гъркъ) темничерче.

Две змѝи са бн'ат[1]) на Стàра-Плàнина,
Нà Стàра плàнина, мòд'у[1]) два кáмена.
Цàрни[2]) кàрви[3]) лѐе^{а}т, рéка руменѝчат[4]).
Рѐка ке си мине на край на Софи'а,
Край рѐката стоѝ 'у̀рум[5]) тѐмничерче^{а}[6]),
Вàв рàкине^{а} дàржи ду два гàлаба,
Прàстите^{а} си рéже^{а}, та ги с мѐсо храни,
Дрѐбни сàлзи рòни, та ги с вòда пòи,
Кòсите^{а} си рѐже^{а}, та имъ гнезду гàрди[7]):
— Йойле^{а}, йойле^{а}, 'у̀рум темничерче^{а},
Дàли си ни хране^{а}ш, да си на закòле^{а}ш?
Али си ни хране^{а}ш да на прѐпрудаваш?
Подговар'а 'у̀рум на два гàлаба:
— Е[8]) ва ни глѐ^{а}дам да ва прѐпрудавам,
Ами си ви глѐ^{а}дам дòма да ви прàт'а,
Дòма да ви прат'а на нашие^{а} вѐлее^{а}т[9]).
— Йойле^{а} 'у̀рум, 'у̀рум, темничерче^{а},
Та снòща сме дошлѝ у̀т ваше вѐлее^{а}т,
На вашите^{а} двори чали'а[10]) израсло,
На чалѝ'а бéха ду двѐ куку̀вици.
Една куку̀ваше^{а} вечер, та ку̀тирна,

---

1) До сегашниятъ начинъ на прѣдаване умекотенитѣ звукове въ Родопскитѣ говори съ буквата Ь за напрѣдъ замѣстваме съ знакътъ ' напр. Л'УЛ'КИ вмѣсто ЛЬУЛЬКИ, както бѣлѣжехме. Б. Р.